

історичні процеси через досвід простих людей. Вивчення повсякденного життя також сприяє збереженню культурної спадщини та формуванню громадянської свідомості, розкриваючи значення традицій, звичаїв та інших аспектів повсякденності для різних народів і громад.

Обґрунтовано, що найбільш ефективним підходом до вивчення історії повсякденності є дослідницький, оскільки він активно залучає учнів до процесу пізнання минулого, сприяє розвитку навичок самостійного пошуку та аналітичного опрацювання інформації. Розробляючи дослідницькі завдання, авторам підручників та вчителям слід враховувати особливості розвитку учнів цифрового покоління, зокрема використовувати засоби візуалізації, цифрові інструменти та ресурси, методи активного навчання, що стимулюють комунікативну взаємодію та співпрацю.

З'ясовано, що залучення різноманітних джерел інформації, які висвітлюють повсякденне життя епохи, дає змогу учням побачити історію як складний і багатовимірний процес, у якому переплітаються політичні, соціальні й культурні чинники. Такий підхід допомагає зрозуміти, що історія – це не лише набір фактів і подій, а й реальні життєві історії, які формують суспільство. Це, своєю чергою, розвиває в учнів навички критичного мислення, необхідні в сучасному світі, де інформаційний потік вимагає уважного й аналітичного підходу.

Отже, вивчення історії повсякденності сприяє формуванню в учнів цілісної картини минулого, що містить не лише хронологічні факти та події, а й соціальну динаміку, взаємовідносини між людьми, індивідуальні переживання та повсякденні реалії різних історичних епох.

Проектна діяльність учнів у контексті дослідницького навчання історії

*І. І. Давиденко,
вчитель історії вищої категорії, директор
Великоолександрівського ліцею
Пристолічної сільської ради
Бориспільського району Київської області*

*І. В. Мороз,
науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

У ході дослідження теми «Проектування змісту і методика навчання учнів 7–9 класів історії та громадянської освіти» визначено особливості використання проектної діяльності здобувачів освіти в контексті дослідницького навчання.

Встановлено, що проектна діяльність є важливим інструментом формування дослідницької компетентності учнів, оскільки дає змогу ефективно поєднувати теоретичні та практичні складники освітньої діяльності учнів, а також розкривати та реалізувати їхній творчий потенціал.

Визначено, що навчальний проєкт – це діяльність здобувачів освіти із розв’язання конкретної проблеми з використанням різноманітних методів та обов’язкового інтегрування знань, умінь із різних галузей науки, навчальних предметів/курсів для досягнення заздалегідь запланованого результату.

Проєктна діяльність учнів передбачає перенесення наявних знань у нові умови для розв’язання значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілевизначення, планування й здійснення проєкту. Вона орієнтована на самотійну діяльність учнів (індивідуальну, парну чи групову), яку вони виконують протягом певного періоду часу.

Обґрунтовано, що метод проєктів доцільно використовувати в освітньому процесі для вирішення дослідницьких/творчих завдань, які потребують застосування різноманітних методів і засобів навчання, а також інтеграції знань і вмінь. Встановлено, що реалізація цього методу відбувається у такі етапи: 1) виявлення проблеми; 2) формулювання гіпотези; 3) обрання методів дослідження, 4) аналіз отриманих результатів, 5) презентація та захист результатів проєкту.

З’ясовано, що застосування означеного методу в освітньому процесі сприяє розвитку в учнів ключових умінь як-от: планувати свою роботу з попереднім прогнозуванням можливих результатів; використовувати різноманітні джерела інформації; аналізувати, зіставляти факти, аргументувати свою думку; приймати рішення; встановлювати соціальні контакти (розподіляти обов’язки, взаємодіяти один з одним); створювати «кінцевий продукт» – матеріальний результат проєктної діяльності; презентувати результати роботи перед аудиторією; оцінювати власну роботу та роботу команди.

Таким чином, на відміну від навчання, яке ґрунтується на запам’ятовуванні інформації та її відтворенні, метод проєктів передбачає інтеграцію, відкриття й презентацію здобутих знань, демонстрацію вдосконалених умінь.

Гендерний підхід у навчанні історії учнів 6 класу

*З. О. Возна,
доцент кафедри всесвітньої історії
та методик навчання Уманського державного
педагогічного університету імені Павла Тичини*

Попри розвиток гендерної освіти, домінування «чоловічої» історії залишається вагомим складником змісту шкільної історії. До прикладу, такими є теми з історії стародавньої Греції у підручниках для учнів 6 класу, де збірний образ античної жінки «розчиняється» в чоловічому дискурсі політики, військової справи, соціального статусу, суспільних функцій. Натомість, доречними є звернення до опису становища жінки в сім’ї у грецьких полісах в Афінах та Спарті. Проведення гендерного аналізу дозволить учням зрозуміти функції грецької родини, взаємини батьків і дітей, розподіл сімейних обов’язків тощо. Методом порівняння учні зможуть встановити відмінності у ставленні полісу до жінки,